

Contact

Driemaandelijks magazine van de stichting ESDA

- 02 Redactioneel Omroepstukken
- 03 Overdenking Benadrukken
- 04 Verhaal Geboorte van de Messias: ultiem uitroepstuk!
- 07 Bijbels gezien Woorden als huisjes
- 08 Dialoog Toekomstperspectief voor de mensheid
- 10 Relaties De kracht van Emojis
- 12 Verdieping Het Hebreeuwse uitroepstukken
- 15 Uitstappen Wat kan wel?
- 16 Voedsel voor de geest De kantjes ervan af lopen
- 18 Groen! Het valt best mee met het klimaat
- 19 Ten slotte! Op zijn kop!
- 20 ESDA Contactgegevens

Het Hebreeuwse uitroepteken

Het zal je hopelijk niet verbazen dat er geen enkel uitroepteken in de Bijbel staat. Tenminste, niet in het de originele Griekse en Hebreeuwse teksten. Niet gek, aangezien het uitroepteken een middeleeuwse uitvinding is. Toch, als je de Bijbel in het Nederlands openslaat, kom je regelmatig uitroeptekens tegen! Waar komen die vandaan?

Elke gesproken taal heeft klinkers en medeklinkers. De samenwerking van deze twee maken de klanken die woorden vormen. Hoewel elke taal dat gewoon heeft, verschilt de manier waarop talen opgeschreven worden nogal. Er zijn talen waarin elke letter een compleet woord is, en je moet maar net weten wat elk teken betekent. Japans en Chinees zijn hier voorbeelden van. Als je die talen niet kent, kun je ze niet lezen. Er zijn talen, zoals de onze, die letters hebben voor klinkers en medeklinkers—heel makkelijk te lezen, ook al ken je de taal helemaal niet. En dan heb je talen waarin alleen de medeklinkers opgeschreven worden ... zoals het Hebreeuws.

Hebreeuws schrijven

Het oude Hebreeuws bestaat alleen uit de medeklinkers, de klanken moet je er zelf maar bij bedenken. Als we het vierde gebod zouden kunnen lezen op de stenen tafelen, dan zou er iets staan als: 'TsKR TJM HSJBT LKDSjW'. Een ervaren Hebreeuwse lezer zou daar dan 'Tsakoor etjoom hasjabat lekadesjoo' van maken.

Gelukkig is de Hebreeuwse Bijbel niet alleen geschreven bewaard gebleven, maar ook gesproken. Men wist hoe alles uitgesproken moest worden, waar de pauzes voor komma's en punten hoorden. Vele jaren later zijn die toegevoegd. Onder of boven de klinkers, werden punten en strepen toegevoegd voor de klinkers; en nog meer kleine tekens om de zinnen aan te geven. Als je figuur 1 (een tekst uit de tijd van Jezus) met figuur 2 vergelijkt (een tekst uit de middeleeuwen) zie je makkelijk al die handige leeshulpen!

Leestekens

Opvallend aan het Hebreeuws is dus, behalve dat er geen klinkers opgeschreven worden, dat er ook eigenlijk geen leestekens zijn. Geen punten, komma's, vraagtekens, en zeker geen uitroeptekens!

Het Hebreeuws gebruikt leestekens anders dan wij doen. Hebreeuws gebruikt vaak een aparte klank of apart woord, waar wij een leesteken voor zouden gebruiken. Zo beginnen vragen in het Hebreeuws vaak met de klank 'ha'. Een woord dat verder weinig betekenis heeft, behalve dat het de zin vragend maakt. Het is dus eigenlijk gewoon een vraagteken. Je hebt ook een klank, 'na', die je aan een vraag toevoegt om deze urgent of smekend te maken. Dan krijg je een vraag- en uitroepteken in één: ?! of misschien wel ?

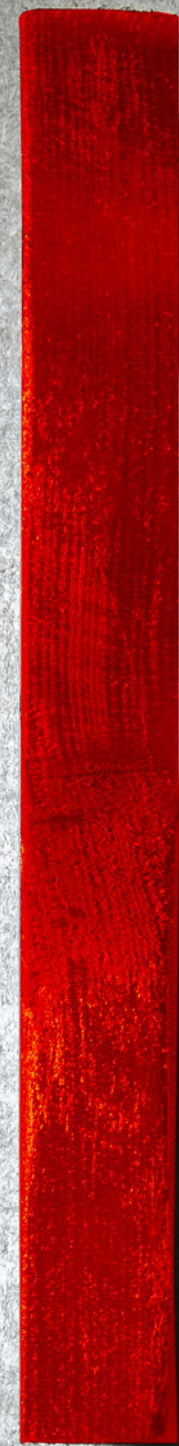
Het uitroepteken

Een recente ontdekking in het Bijbels Hebreeuws is heel interessant. Er is een woord dat 'mirativiteit' aangeeft, of in gewoon Nederlands: het geeft aan dat degene die spreekt verrast is. Als je 'hen' of 'hinneh' tegen komt, dan ben je gewaarschuwd: nu ga je iets onverwachts horen!

Figuur 1

Figuur 2

Een geweldig voorbeeld daarvan is Genesis 3:22. Daar hebben Adam en Eva net de verkeerde vrucht gegeten, en ze zijn uit het paradijs verbannen. Er staat letterlijk: 'En de Heer zei: *'hen* mens is één van ons, wat kennis van goed en kwaad betreft.' Het vertalen van dat verrassingswoord is altijd lastig geweest, de meeste oude vertalingen gebruiken 'zie', maar dat is misschien niet het beste woord. Het Nederlands heeft ook woorden die verrassing aangeven: warempel, verrek, en nog een heel aantal waarvoor geen plek is in een christelijk tijdschrift!

Modernere vertalingen laten die verrassingsuitroep vaak weg, en dat is eigenlijk een beetje jammer. Lees maar mee met deze bijbelse zinnen, waaraan ik het verrassingswoord weer heb toegevoegd. Kies zelf welk Nederlandse woord jij daar zou willen toevoegen.

Tamar is zwanger. 'Toen de tijd van de bevalling was gekomen, _____ bracht ze een tweeling ter wereld!' (hinneh)
(Genesis 28:37)

'En kijkt u eens naar deze wijnzakken: ze waren nieuw toen we ze vulden, ze zijn gebarsten!' (hinneh)
(Jozua 9:13)

Protasov AN/
Shutterstock.com

Of wanneer Noach in de ark zit, en vogels loslaat om te kijken of er ergens land is. De eerste komt niet terug, de tweede vindt niets, maar de derde ...

'Tegen de avond kwam ze bij hem terug _____ met een jong olijfblad in haar snavel!' (hinneh)

→ **Modernere vertalingen laten die verrassingsuitroep vaak weg, en dat is eigenlijk een beetje jammer**

Zelf uitroepetekens vinden

Het leren van Hebreeuws is niet makkelijk, maar gelukkig kun je zelf ook uitroepetekens in het Hebreeuws vinden. Als je een moderne Bijbelvertaling leest, samen met bijvoorbeeld de Statenvertaling, dan kun je kijken of je het woord 'zie' kunt vinden in de Statenvertaling. Dikke kans dat daar *hen* of *hinneh* staat, en kun je zelf gerust 'warempel' of een ander woord erbij bedenken. En vergeet het uitroepteken niet!